

La història rere la teoria de la selecció natural

Demà farà 150 anys de la presentació dels postulats de Charles Darwin i Alfred Wallace

'No he vist mai una coincidència tan impressionant', va dir Charles Darwin (1809-1882) en una carta al geòleg i vell amic Charles Lyell, tot expressant la perplexitat experimentada després de llegir el manuscrit on Alfred Russel Wallace (1823-1913) descrivia unes idees molt semblants a les seves sobre l'evolució de les espècies. Darwin feia vint anys que hi treballava, però no havia considerat oportú publicar-ne res, tot i la insistència de científics que en coneixien l'obra, com Lyell i el botànic Hooker. Wallace, un naturalista nascut a Gal·les que es dedicava a recollir fòssils i exemplars d'espècies de tot el món, havia enviat una carta a Darwin des d'Indonèsia per comentar-li les conclusions a què havia arribat, coneixedor de la feina que duia a terme el naturalista anglès. La carta la va rebre Darwin el juny de 1858, i l'1 de juliol (ara fa 150 anys), Lyell i Hooker presentaven a la Linnean Society de Londres una comunicació conjunta dels dos autors sobre l'origen de les espècies, tot i que cap d'ells no hi era present. Wallace, de viatge a Indonèsia, ni tan sols se'n va assabentar.

Demà farà 150 anys d'aquesta presentació, una data escollida per moltes institucions per començar les celebracions dels 150 anys de la publicació de 'L'origen de les espècies' (1859) i del bicentenari del naixement de Darwin. Entre altres activitats, la Universitat de València acaba de publicar 'La lluita per la vida' (Publicacions de la Universitat de València), una obra que recull cartes de Darwin, Wallace, Hooker i Lyell, i la comunicació conjunta presentada a la Linnean Society de Londres, una obra a cura de Juli Peretó i Manuel Costa, professors de la mateixa universitat.

Darwin, doncs, no fou l'únic científic que va arribar a l'explicació sobre la selecció natural, tot i que la seva obra és extraordinàriament superior i d'una gran envergadura comparada amb la de Wallace. Però la irrupció del naturalista gal·lès va ser crucial perquè sortís a la llum la teoria amb què Darwin treballava des de 1837. Es dona la circumstància que tots dos autors van arribar a la mateixa conclusió després de llegir 'L'assaig sobre el principi de la població' de Thomas Malthus, l'obra que els va il·luminar. Tot amb tot, l'obra d'ambdós té un punt de discrepància fonamental: l'explicació de l'origen de l'ésser humà. Darwin en nega l'origen sobrenatural, mentre que Wallace creu que un ésser superior n'és el responsable últim.

El descobriment de l'època que no va causar impacte

Cap dels dos autors no va assistir a la presentació de la comunicació de la teoria de la selecció natural. Wallace era a Indonèsia i Darwin era massa colpit per la mort del seu fill petit d'escarlatina, ocorreguda pocs dies abans.

La presentació va passar, segons Juli Peretó, 'completament inadvertida, ni tan sols es va incloure dins els descobriments de l'any', malgrat ser una de les fites científiques més importants de l'època moderna. 'La importància de 'L'origen de les espècies' desborda la biologia, és una obra capital del pensament contemporani que té implicacions filosòfiques, econòmiques i morals. Hauria de ser una obra de lectura clàssica de la història del pensament', diu Peretó. Per primera vegada, 'una teoria intentava explicar l'origen de les espècies, incloent-hi la humana'.

Uns quants dies després de presentar-se la comunicació va publicar-se a la revista de la Societat, i aleshores sí que es van rebre alguns cartes que encetaven un debat. Però l'impacte mundial no va arribar fins a la publicació, un any després, de 'L'origen de les espècies', que recollia l'estudi complet de Darwin sobre la transformació de les espècies i que temps després va traduir-se a unes quantes llengües, les primeres l'alemany i el francès, i després l'espanyol.

Teresa Bau

30 juny 2008

Una notícia de VilaWeb.com

Edició GENERAL

<http://>

Enllaç permanent: http://www.vilaweb.cat/www/noticia?p_idcmp=2915602